

**PROGRAM PREVENTIVNIH
SISTEMATSKIH PREGLEDA
HRVATSKIH BRANITELJA IZ
DOMOVINSKOG RATA
ZA 2021. GODINU**

Zagreb, ožujak 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	str. 3
2. PRAVNI I STRATEGIJSKI TEMELJI PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA.....	str. 4
3. POKAZATELJI ZDRAVSTVENOG STANJA HRVATSKIH BRANITELJA – ZDRAVSTVENO-STATISTIČKI LJETOPIS ZA 2019. GODINU.....	str. 5
4. DOSADAŠNJA ISKUSTVA I SUDIONICI U PROVEDBI PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA	str. 10
5. IZVJEŠĆE HRVATSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO O REZULTATIMA PROVEDBE PROGRAMA I PREPORUKE ZA DALJNJE DJELOVANJE.....	str. 11
6. PROVEDBA PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA ZA 2021. GODINU	str. 17
7. ANALIZA DOBIVENIH REZULTATA, SURADNJA MINISTARSTVA HRVATSKIH BRANITELJA, MINISTARSTVA ZDRAVSTVA I HRVATSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO.....	str. 19
8. ZAKLJUČAK.....	str. 20

1. UVOD

Hrvatski branitelji i stradalnici Domovinskog rata prepoznati su u najvišem pravnom aktu države, Ustavu Republike Hrvatske, u kojem se navodi da se zaštititi hrvatskih branitelja, hrvatskih ratnih vojnih invalida, udovica, roditelja i djece poginulih hrvatskih branitelja posvećuje posebna pažnja. Također, u Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva Republike Hrvatske, kao i u većini javnozdravstvenih strategija drugih zemalja, ratni su veterani istaknuti kao vulnerabilna skupina koja zaslužuje posebnu pažnju zbog dugotrajnih i teških posljedica proizašlih iz ratnih iskustava i stradanja.

Promjenama u dobnoj strukturi populacije hrvatskih branitelja, koje se očituju rastom udjela starijih osoba, raste broj zdravstvenih problema, kao i potreba za korištenjem zdravstvenih usluga.

Uz neizbježne promjene u dobnoj strukturi te s njima povezan rast smrtnosti i pobola te smanjenje funkcionalnih sposobnosti, u populaciji hrvatskih branitelja značajan je i broj osoba niže kronološke dobi s invaliditetom, manjom funkcionalnom sposobnošću, multikomorbiditetom i drugim nepovoljnim zdravstvenim stanjima te s njima povezanom većom potrebom za korištenjem zdravstvenih i socijalnih usluga.

Cilj je mjerama usmjerenim na zaštitu zdravlja smanjiti stopu pobola i smrtnosti u nižim dobnim skupinama, a povećati očekivano trajanje i kvalitetu života hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

U suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo osigurano je sustavno praćenje pokazatelja zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja. Navedeni podaci ključni su za ocjenu zdravstvenog stanja ove populacije te predstavljaju temelj za kreiranje, provedbu i evaluaciju zdravstvenih programa.

Provedbi Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja pristupilo se prateći vodeće uzroke smrti i pobola u populaciji hrvatskih branitelja, sa zadaćom da se smanji broj prijevremenih smrti i onesposobljenosti od kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih i onkoloških bolesti, a poveća mogućnost izlječenja, produži očekivano trajanje i kvaliteta života.

Uz organizaciju preventivnih sistematskih pregleda koji su usmjereni ranom otkrivanju bolesti i prepoznavanju osoba s povišenim rizikom za razvoj određenih bolesti, kako bi se pravodobnom intervencijom spriječio razvoj manifestne bolesti, kao posebne mjere primarne prevencije provodit će se i aktivnosti promicanja zdravlja s ciljem isticanja pozitivnih potencijala i sposobnosti pojedinca i zajednice nad čimbenicima koji uvjetuju zdravlje (determinantama zdravlja).

2. PRAVNI I STRATEGIJSKI TEMELJI PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA

Člankom 58. Ustava Republike Hrvatske propisano je da država posebnu skrb posvećuje zaštiti hrvatskih branitelja, hrvatskih ratnih vojnih invalida, udovica, roditelja i djece poginulih hrvatskih branitelja.

Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine, broj 121/17, 98/19), člankom 25. stavkom 2. definirano je pravo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na preventivni sistematski pregled, a člankom 169. propisano je da Ministarstvo hrvatskih branitelja provodi programe i projekte radi očuvanja i zaštite digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata. U tu se svrhu za određeno razdoblje donosi Nacionalni program psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, prateći konkretne potrebe braniteljske i stradalničke populacije. Provedbom Nacionalnog programa razvijen je cjeloviti sustav pružanja psihosocijalne i zdravstvene pomoći putem djelovanja centara za psihosocijalnu pomoć na županijskoj razini, djelovanja regionalnih centara za psihotraumu u Rijeci, Osijeku i Splitu kao i Nacionalnog centra za psihotraumu u Zagrebu.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, broj 100/18, 125/19, 147/20), Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. – 2020. i Nacionalni program razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017. – 2020. također nude ideje unaprjeđenja određenih zdravstvenih usluga namijenjenih braniteljskoj i stradalničkoj populaciji. Prema Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012. – 2020. zaštita zdravlja hrvatskih branitelja dio je mjere „Jačanje međuresorne suradnje“ u kojoj je kao jedan od prioriteta navedena suradnja s ministarstvom nadležnim za branitelje vezano uz praćenje i unaprjeđenje zdravlja spomenute populacije.

Programom Vlade Republike Hrvatske 2020. – 2024. unutar programskog područja 5. „Globalna prepoznatljivost - Ponosna, sigurna i utjecajna Hrvatska“, cilja 5.1. „Učvršćivanje suvereniteta i njegovanje vrijednosti - Branitelji kao čvrst oslonac domovinske Hrvatske“ predviđeno je jačanje provedbe preventivnih sistematskih pregleda u narednom razdoblju te kontinuitet u zaštiti zdravlja i psihosocijalnom osnaživanju hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

U Provedbenom programu Ministarstva hrvatskih branitelja za razdoblje 2021. – 2024. godine u okviru mjere 4.1. navodi se "Osiguranje zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji" istaknuta je potreba za "Poboljšanjem dostupnosti usluga usmjerenih zaštiti, unaprijeđenju i očuvanju zdravlja te ukupnoj kvaliteti života hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji". Kao jedna od ključnih točaka za ostvarenje navedene mjere navodi se povećanje udjela hrvatskih branitelja upućenih na preventivni sistematski pregled.

3. POKAZATELJI ZDRAVSTVENOG STANJA HRVATSKIH BRANITELJA – ZDRAVSTVENO-STATISTIČKI LJETOPIS ZA 2019. GODINU

Detaljni pregled informacija o zdravstvenom stanju hrvatskih branitelja sastavni je dio Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2019. godinu, publikacije Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Istaknuti podaci prikaz su zdravstvenog stanja populacije i omogućavaju praćenje kretanja pojedinih parametara nužnih za ocjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava te čine temelj procesa zdravstvenog planiranja na nacionalnoj i lokalnoj razini.

U dijelu publikacije pod nazivom „Pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo izradio je pokazatelje zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja, u koju je svrhu, temeljem sporazuma s Ministarstvom hrvatskih branitelja, korištena Evidencija hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Prema dostupnim podacima Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske za 2019. godinu, u kojem se generiraju svi zapisi tijekom pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, branitelji muškog spola ovu su razinu zdravstvene zaštite najčešće koristili zbog bolesti cirkulacijskog sustava, dok su bolesti mišićno-košanog sustava i vezivnog tkiva bile najčešći razlog kod žena (tablica 1).

Tablica 1. Prikaz korištenja primarne zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja u 2019. godini prema spolu i grupama bolesti

MKB šifra	MKB naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	39.924	13.	3.822	12.
C00-D48	Novotvorine	43.188	12.	4.295	11.
D50-D89	Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunskog sustava	13.595	16.	1.510	16.
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	114.485	5.	8.591	6.
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	97.994	6.	7.548	7.
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	26.580	15.	2.142	15.
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	65.985	10.	5.550	10.
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	36.348	14.	2.343	14.
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	192.129	1.	10.476	3.
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	117.478	4.	9.137	5.
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	177.608	2.	12.004	2.
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	74.055	9.	5.638	9.
M00-M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	171.382	3.	12.552	1.
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	81.667	8.	9.635	4.
O00-O99	Trudnoća, porođaj i babinje	25	20.	36	19.
P00-P96	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	23	19.	1	20.
Q00-Q99	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	851	18.	77	18.
R00-R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	83.234	7.	6.969	8.
S00-T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	59.791	11.	2.889	13.
V01-Y98	Vanjski uzroci pobola i smrtnosti	4.272	17.	301	17.

Napomena 1.: Podaci iz tablice 1. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije.

Napomena 2.: Ukupni zbroj osoba u tablici 1. je veći od ukupnog broja branitelja zbog postojanja komorbiditeta.

Prema podacima baze hospitalizacija u 2019. godini najčešći razlozi hospitalizacija branitelja muškog spola bili su iz grupe bolesti cirkulacijskog sustava, dok su kod žena to bile neoplazme (tablica 2).

Tablica 2. Prikaz bolničkog liječenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u 2019. godini prema spolu i grupama bolesti

MKB šifra	MKB naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	1.888	14.	91	15.
C00-D48	Novotvorine	11.087	2.	715	1.
D50-D89	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunosnog sustava	1.156	16.	103	14.
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	4.606	8.	262	9.
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	8.831	3.	342	6.
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	3.212	13.	236	11.
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	3.808	12.	249	10.
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	435	17.	31	17.
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	12.237	1.	414	4.
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	3.981	10.	174	13.
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	8.236	4.	343	5.
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	1.554	15.	86	16.
M00-M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	6.685	5.	582	2.
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	5.402	6.	497	3.
O00-O99	Trudnoća, porođaj i babinje	0	20.	12	18.
P00-P96	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	2	19.	0	20.
Q00-Q99	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	113	18.	6	19.
R00-R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	3.960	11.	273	7.
S00-T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	4.881	7.	208	12.
Z00-Z99	Čimbenici s utjecajem na zdravstveni status i kontakt sa zdravstvenim ustanovama	4.573	9.	263	8.

Napomena: Podaci iz tablice 2. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Prema podacima Registra uzroka smrti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Evidencije hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, u Hrvatskoj su u 2019. godini evidentirane 4.888 smrti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, od čega je 4.782 muškaraca te 106 žena. Vodeći uzrok smrti branitelja su novotvorine od kojih je umrlo 1.892 osoba, odnosno 38,7% umrlih branitelja. Druga je po redu skupina cirkulacijskih bolesti s ukupno 1.429 umrlih, odnosno 29,2%, a treći vodeći uzrok smrti su bolesti probavnog sustava s 387 umrlih ili 7,9%. Ozljede i trovanja su četvrti uzrok smrti s 336 umrla, odnosno 6,9%, dok su peti vodeći uzrok bolesti endokrinog sustava sa 241 preminulih osoba, odnosno 4,9% umrlih branitelja (tablica 3).

Tablica 3. Struktura uzroka smrti branitelja prema skupinama bolesti u 2019. godini

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	34	0,7	11.
Novotvorine	C00-D48	1.892	38,7	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	3	0,1	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	241	4,9	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	129	2,6	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	101	2,1	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	1.429	29,2	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	177	3,6	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	387	7,9	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	5	0,1	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	41	0,8	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	113	2,3	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	336	6,9	4.
Ukupno	A00-T98	4.888	100,0	-

Napomena: Podaci iz tablice 3. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Najviše branitelja umrlo je od ishemijske bolesti srca, 669 (13,7%), zatim od zloćudne novotvorine probavnih organa (13,5%) (tablica 4). Raspodjela uzroka smrti kod muškaraca jednaka je raspodjeli kod ukupno umrlih, s obzirom da su zastupljeni s 97,8% u ukupnom broju umrlih branitelja (tablica 5). Žene braniteljice najviše umiru od zloćudne novotvorine dušnika, dušnica i pluća, zatim od zloćudne novotvorine probavnih organa i ishemijske bolesti srca. Potrebno je naglasiti da se kod žena radi o malom apsolutnom broju umrlih prema pojedinim uzrocima smrti, s malim razlikama i jednakim brojem zastupljenosti pojedinih uzroka smrti (tablica 6).

Tablica 4. Prvih deset uzroka smrti branitelja u 2019. godini – ukupno

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Ishemijska bolest srca	I20-I25	669	13,7	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	660	13,5	2.
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	629	12,9	3.
Bolesti jetre	K70-K76	304	6,2	4.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	266	5,4	5.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	239	4,9	6.
Ostale bolesti srca	I30-I52	228	4,7	7.
Hipertenzivne bolesti	I10-I15	159	3,3	8.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40-J47	141	2,9	9.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	125	2,6	10.
Ostali uzroci		1.468	30,0	
Ukupno		4.888	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 4. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 5. Prvih deset uzroka smrti branitelja u 2019. godini – muškarci

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Ishemijska bolest srca	I20-I25	656	13,7	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	645	13,5	2.
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	613	12,8	3.
Bolesti jetre	K70-K76	303	6,3	4.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	259	5,4	5.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	231	4,8	5.
Ostale bolesti srca	I30-I52	226	4,7	6.
Hipertenzivne bolesti	I10-I15	150	3,1	7.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40-J47	141	2,9	8.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	123	2,6	9.
Ostali uzroci		656	30,0	
Ukupno		4.782	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 5. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 6. Prvih deset uzroka smrti branitelja u 2019. godini – žene

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	16	15,1	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	15	14,2	2.
Ishemijska bolest srca	I20-I25	13	12,3	3.
Hipertenzivna bolest	I10-I14	9	8,5	4.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	8	7,5	5.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	7	6,6	6.
Zloćudna novotvorina ženskih spolnih organa	C51-C58	5	4,7	7.
Zloćudna novotvorina dojke	C50	4	3,8	8.
Bolesti arterija, arteriola i kapilara	I70-I79	2	1,9	9.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	2	1,9	9.
Ostali uzroci		25	23,6	
Ukupno		106	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 6. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

4. DOSADAŠNJA ISKUSTVA I SUDIONICI U PROVEDBI PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA

Temeljem preporuka eminentnih stručnjaka iz različitih grana medicinske djelatnosti, a u cilju zaštite i očuvanja zdravlja hrvatskih branitelja i stradalnika iz Domovinskog rata, Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2016. godine usvojila Program za provođenje preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata - pilot projekt za 2016. godinu. Za nositelje Programa određeni su Ministarstvo hrvatskih branitelja i Ministarstvo zdravstva, a za sudionike u provedbi Opća županijska bolnica Vukovar i bolnica hrvatskih veterana (danas: Nacionalna memorijalna bolnica Vukovar) i Opća županijska bolnica Vinkovci, u dijelu osiguranja usluge obavljanja preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja te Hrvatski zavod za javno zdravstvo, u dijelu stvaranja baze podataka o zdravstvenom stanju osoba koje su pristupile preventivnom sistematskom pregledu.

Provođenje preventivnih sistematskih pregleda započelo je na području Vukovarsko-srijemske županije, zbog specifičnosti iste s obzirom na brojnost hrvatskih branitelja i količinu pretrpljenih razaranja i trauma. Pilot projekt se provodio u razdoblju od 17. listopada do 31. prosinca 2016. godine, a ukupno su pregledana 823 hrvatska branitelja od čega njih 575 u Općoj županijskoj bolnici Vukovar i bolnici hrvatskih veterana te 248 u Općoj županijskoj bolnici Vinkovci.

Sukladno podacima o zdravstvenome stanju osoba koje su pristupile preventivnom sistematskom pregledu, a koje je Hrvatski zavod za javno zdravstvo dostavio u Izvješću o rezultatima provedbe Programa, s organizacijom se pregleda nastavilo i tijekom 2017., 2018., 2019. i 2020. godine, čemu je prethodilo donošenje Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za svaku kalendarsku godinu te njegovo usvajanje od strane Vlade Republike Hrvatske.

U 2020. godini temeljem usvojenog Programa preventivnih sistematski pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2020. godinu sklopljeni su sporazumi o suradnji na provedbi Programa za područja pojedinih županija sa 32 zdravstvene ustanove: općim i županijskim bolnicama, kliničkim bolnicama i kliničkim bolničkim centrima te dva doma zdravlja (Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije), kojima je regulirana suradnja te broj i način osiguranja raspoloživih termina za provedbu usluge preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja.

U 2017. godini 17.479 hrvatskih branitelja pristupilo je preventivnom sistematskom pregledu, u 2018. godini njih 21.670, u 2019. godini pregled su obavila ukupno 21.066 hrvatska branitelja.

Iako je do 2020. godine bilježen kontinuirani rast broja realiziranih preventivnih sistematskih pregleda, epidemiološka situacija uzrokovana virusom SARS-CoV-2 u 2020.

godini u velikoj je mjeri utjecala na Provedbu programa te mogućnosti pojedinih zdravstvenih ustanova da osiguraju planirani broj termina za preglede hrvatskih branitelja. Provedba Programa obustavljena je u razdoblju od ožujka do lipnja 2020. godine, a nakon navedenog razdoblja pregledi su se obavljali u skladu s epidemiološkom situacijom na području svake županije te kapacitetima i mogućnosti svake pojedine zdravstvene ustanove. U 2020. godini pregledano je 6.399 hrvatskih branitelja dok je u ukupnom razdoblju provedbe Programa, od listopada 2016. do kraja 2020. godine preventivni sistematski pregled obavilo ukupno 67.437 hrvatskih branitelja.

5. IZVJEŠĆE HRVATSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO O PROVEDBI PROGRAMA, ZAKLJČCI I PREPORUKE

Sukladno sklopljenim sporazumima o suradnji i *Naputku o postupanju prilikom dostave nalaza na obradu Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo od strane zdravstvenih ustanova koje pružaju usluge obavljanja preventivnih sistematskih pregleda, i postupanju u analizi i obradi dostavljenih podataka*, Hrvatski zavod za javno zdravstvo izradio je bazu podataka o zdravstvenom stanju osoba koje su pristupile preventivnom sistematskom pregledu te proveo analizu dobivenih podataka. Provedba sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata započela je, kako je ranije navedeno, u listopadu 2016. godine, a do 7. prosinca 2020. godine u bazu sistematskih pregleda upisani su podaci za 56.363 hrvatskih branitelja sa sljedećom raspodjelom po bolnicama u kojima je pregled izvršen:

Opća bolnica/ klinički bolnički centar	Broj pregledanih branitelja
1. Opća bolnica Bjelovar	3.013
2. Županijska bolnica Čakovec	652
3. Opća bolnica Dubrovnik	1.960
4. Opća bolnica Gospić	2.813
5. Opća bolnica Karlovac	2.471
6. KBC Rijeka	1.102
7. KBC Split	2.886
8. KBC Zagreb	4.427
9. KBC Sestre Milosrdnice	2.882
10. KBC Osijek	4.322
11. KB Sveti Duh Zagreb	1.539
12. Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin	818
13. Opća bolnica „Dr. Tomislav Bardek“ Koprivnica	1.898
14. Opća bolnica Našice	2.793
15. Opća bolnica Nova Gradiška	854

16. Opća bolnica i bolnica branitelja Dom. rata Ogulin	1.408
17. Opća županijska bolnica Pakrac i bolnica hrv. veterana	451
18. Neuropsihijatrijska bolnica Dr. Ivan Barbot Popovača	1.725
19. Opća županijska bolnica Požega	1.344
20. Opća bolnica Pula	1.388
21. Opća bolnica „Dr. Ivo Pedišić“ Sisak	2.030
22. Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ Slavonski Brod	3.012
23. Opća bolnica Šibensko-kninske županije	1.923
24. Opća bolnica Varaždin	1.518
25. Opća bolnica Virovitica	1.564
26. Nacionalna memorijalna bolnica Vukovar i Opća županijska bolnica Vinkovci	945
27. Opća bolnica Zadar	4.625
Ukupno	56.363

Od navedenog broja pregledano je 53.692 (95,3%) osoba muškog spola te 2.671(4,7%) žena. Prema dobnim skupinama zabilježena je sljedeća raspodjela:

- Starijih od 50 godina = 46.894 (83,2%)
- Mlađih od 50 godina = 9.469 (16,8%)

Ovom analizom obrađeni su podaci iz povijesti bolesti, i to:

- osobna anamneza
- navike (pušenje i konzumacija alkohola)
- zdravstveni status, uključujući tjelesnu težinu, puls i tlak
- nalazi u okviru učinjenih pretraga (EKG; RTG srca i pluća; UZV abdomena; UZV dojki, ginekološki pregled)
- morbiditet naveden u povijesti bolesti
- rezultati psiholoških testiranja
- preporuke dane braniteljima nakon provedenog sistematskog pregleda

Ad a) Osobna anamneza

Kod 25.914 (46%) branitelja u osobnoj anamnezi postoje određene bolesti, pri čemu su najčešće navedene bolesti kardiovaskularnog sustava. Među bolestima kardiovaskularnog sustava najčešća je hipertenzija (I10 - I15), koja je zabilježena kod 11.557 branitelja (20,5%), dok su ishemične bolesti srca (I20 - I25) navedene u osobnoj anamnezi 1.468 (2,6%) branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled. Posttraumatski stresni poremećaj (F43.1, F62.0) zabilježen je kod 2.981 branitelja (5,3% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled). Malignu bolest u osobnoj anamnezi ima 1.267 branitelj (2,2% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled).

Ad b) Navike

Od životnih su se navika u povijestima bolesti navodili podaci o pušenju i konzumaciji alkohola. Od ukupnog broja branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled sklonost pušenju je utvrđena u 18.008 osoba (33,1% branitelja kod kojih je specificiran podatak o pušenju), dok njih 36.071 ne puši (66,2% branitelja kod kojih je specificiran podatak o pušenju), a 370 je bivših pušača. Podatak o pušenju nije naveden u 1.914 (3,4%) povijesti bolesti. (tablica 41).

Tablica 41. Pušenje kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Navika	Puši	Ne puši	Nespecificirano	Ukupno
Pušenje	18.008	36.071	1.914	56.363

Alkohol ne konzumira 39.928 branitelja (73,9% branitelja kod kojih je specificiran podatak o konzumaciji alkohola), od čega je 33 apstinent, dok 14.039 (26,0% branitelja kod kojih je specificiran podatak o konzumaciji alkohola) konzumira alkohol u različitim količinama, različitom učestalošću. Podatak o konzumaciji alkohola nije naveden u 2.363 (4,2%) povijesti bolesti. (tablica 42).

Tablica 42. Konzumacija alkohola kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Navika	Pije	Ne pije	Nespecificirano	Ukupno
Alkohol	14.039	39.928	2.363	56.363

Ad c) Zabilježeni zdravstveni status

Kod 20.054 (35,6%) branitelja nisu zabilježena neka odstupanja u statusu presensu. Određena odstupanja u statusu zabilježena su kod 6.521 (11,6%) branitelja, pri čemu je na vodećem mjestu zabilježenih odstupanja pretilost. Kod 8.717 branitelja (17,6% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) zabilježen je indeks tjelesne mase (ITM) do 25 (idealna tjelesna težina); kod 22.792 branitelja (46% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) je ITM od 25 - 30 (prekomjerna tjelesna težina), dok je 18.044 branitelja (36,4% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) pretilo i ITM je veći od 30. Kod 6.810 branitelja (12,1%) nisu navedeni podaci o tjelesnoj težini i visini i ITM-u. (tablica 43).

Tablica 43. Indeks tjelesne mase kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Indeks tjelesne mase	Broj osoba
Do 25 (idelana tjelesna težina)	8.717
25-30 (prekomjerna tjelesna težina)	22.792
Veći od 30 (pretilost)	18.044
Nespecificirano	6.810
Ukupno	56.363

Od statusa se u povijesti bolesti navode podaci o puls i krvnom tlaku. Kod 10.063 branitelja (48,1% branitelja kojima je mjereno puls) zabilježen je puls od 60 - 70 otkucaja u minuti; kod 6.551 (31,3% branitelja kojima je mjereno puls) puls je bio od 71 - 80; kod 3.806 (18,2% branitelja kojima je mjereno puls) puls je bio od 81 - 100, dok je kod 500 (2,4% branitelja kojima je mjereno puls) zabilježen puls veći od 101 otkucaja u minuti. Podatak o puls nije naveden kod 35.443 branitelja/povijesti bolesti (62,9%). (tablica 44).

Tablica 44. Podaci o puls kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Puls/ otkucaja u minuti	Broj osoba
60-70	10.063
71-80	6.551
81-100	3.806
>100	500
Nespecificirano	35.443
Ukupno	56.363

Kod 17.319 branitelja (78,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) sistolički tlak je od 100 - 140, dok je kod 4.632 (21,1% branitelja kod kojih je mjereno tlak) viši od 140 mm/Hg. (tablica 45). Kod 15.028 branitelja (68,6% branitelja kod kojih je mjereno tlak) dijastolički tlak je 60 - 80; kod 4.799 (21,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) je od 81 - 90; kod 1.723 (7,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) je od 91 - 100 dok je kod 341 branitelja (1,6% branitelja kod kojih je mjereno tlak) dijastolički tlak viši od 100 mm/Hg. Podatak o tlaku nije naveden u 34.472 (61,2%) povijesti bolesti. (tablica 46).

Tablica 45. Podaci o sistoličkom tlaku kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Sistolički tlak/mmHg	Broj osoba
100-140	17.319
>140	4.632
Nespecificirano	34.412
Ukupno	56.363

Tablica 46. Podaci o dijastoličkom tlaku kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Dijastolički tlak/mmHg	Broj osoba
60-80	15.028
81-90	4.799
91-100	1.723
>100	341
Nespecificirano	34.472
Ukupno	56.363

Ad d) Pretrage

Na sistematskom pregledu rađene su sljedeće pretrage: EKG, RTG srca i pluća, UZV abdomena, laboratorijske pretrage, dok je kod žena uz navedeno rađen UZV dojki te ginekološki pregled, s napomenom da bolnice nisu radile sve od navedenih pretraga.

EKG – Kod 44.942 branitelja (82,6% branitelja kod kojih je rađen EKG) nema odstupanja u EKG-u. Određena odstupanja zabilježena su kod 9.489 branitelja (17,4% branitelja kod kojih je rađen EKG) dok podatak o EKG-u nije naveden u 1.932 (3,4%) povijesti bolesti.

RTG srca i pluća – Kod 47.176 branitelja (87,5% branitelja kod kojih je rađen RTG) nema odstupanja u RTG nalazu srca i pluća. Određena odstupanja postoje kod 6.769 branitelja (12,5% branitelja kod kojih je rađen RTG), dok podatak o RTG-u srca i pluća nije naveden u 2.418 (4,3%) povijesti bolesti.

UZV abdomena – Kod 34.841 branitelja (64,1% branitelja kod kojih je rađen UZV) nema odstupanja u UZV nalazu abdomena. Određena odstupanja postoje kod 19.492 branitelja (35,9% branitelja kod kojih je rađen UZV), dok podatak o UZV-u abdomena nije naveden u 2.030 povijesti bolesti (3,6%).

Ergometrija – Ergometrija je rađena do sada samo u OB Vukovar/Vinkovci, stoga podaci samo za jednu ustanovu nisu statistički relevantni za prikaz nalaza ove pretrage.

UZV prostate – Kod 34.369 branitelja (79,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) nalaz je bio uredan, dok kod 8.707 branitelja (20,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) postoji patološki nalaz.

UZV dojke – Kod 1.554 braniteljice (83% braniteljica kod kojih je rađen UZV dojke) bio je uredan nalaz, dok je kod 319 braniteljice (17% braniteljica kod kojih je rađen UZV dojke) bilo određenih odstupanja od normalnog nalaza.

Ginekološki nalaz – Uredan nalaz ginekološkog pregleda bio je kod 1.244 braniteljica (85,8% braniteljica kod kojih je rađen ginekološki pregled), dok su kod 206 žene (14,2%) utvrđena određena odstupanja.

Laboratorijski nalazi – Ovi nalazi sustavno se prate od trenutka uvođenja obrasca za izvještavanje o provedenom sistematskom pregledu:

- a) Enzimi – Uredne nalaze enzima ima 34.646 branitelja (79,5% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 8.922 osobe (20,5% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga).
- b) Jetrene probe - Uredne jetrene probe ima 43.272 branitelja (89,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 4.915 osoba (10,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga)
- c) Kompletna krvna slika – Urednu kompletnu krvnu sliku ima 43.991 branitelja (91% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 4.371 osoba (9% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga)
- d) Sedimentacija – Urednu sedimentaciju ima 44.799 branitelja (95,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 2.237 osoba (4,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga)
- e) Glukoza u krvi – Urednu razinu glukoze u krvi ima 36.946 branitelja (77,4% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok su određena odstupanja/patološki nalaz zabilježena kod 10.816 osoba (22,6% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga)

Ad e) Dijagnoze utvrđene ili je postavljena sumnja na sistematskom pregledu

Tijekom sistematskih pregleda postavljena je sumnja ili je utvrđen sljedeći broj novootkrivenih bolesti i stanja prema skupinama bolesti u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti (MKB-10)*:

MKB šifra	MKB naziv skupine bolesti	Broj osoba
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	28
C00-D48	Novotvorine	933
D50-D89	Bolesti krvi, krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	590
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	13.888
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	878
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	138
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	19
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	30
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	6.331
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	713
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	5.675
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	54
M00-M99	Bolesti mišićno koštanoog sustava i vezivnog tkiva	911
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	4.388
R00-R99	Simptomi, znakovi te abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	1.752
Ukupno		36.328

Napomena: *S obzirom da se ovaj podatak nije bilježio od početka sistematskih pregleda na način da se može utvrditi, moguć je postotak veći od naznačenog.

Ad f) Psihološka testiranja

Psihološka testiranja su provođena u manjem broju bolnica, stoga pokazatelji o ovoj vrsti testiranja nisu relevantni za ukupnu populaciju branitelja koja se odazvala na sistematske preglede.

Ad g) Preporuke

Po završenom sistematskom pregledu branitelji su dobili određene preporuke. 25.000 branitelj (44,4% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) dobio je preporuku provođenja dodatnih dijagnostičkih pretraga. Preporuka pregleda/kontrole/daljnijeg tretmana specijaliste dobilo je 27.722 branitelja (49,2% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled). Preporuke o promjeni životnog stila dobilo je 29.284 branitelja (52% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled), dok je kod 4.705 branitelja (8,3% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) utvrđeno da nije potreban daljnji dijagnostički postupak.

Sukladno navedenome, pristupilo se izradi Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2021. godinu, koji obuhvaća isti panel pregleda za ostale kategorije hrvatskih branitelja.

6. PROVEDBA PROGRAMA PREVENTIVNIH SISTEMATSKIH PREGLEDA U 2021. GODINI

Za hrvatske branitelje koji su sudjelovali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru više od 100 dana, dragovoljce Domovinskog rata te hrvatske branitelje koji se nalaze u teškoj socioekonomskoj i zdravstvenoj situaciji osigurati će se preventivni sistematski pregledi usmjereni ranom otkrivanju i prepoznavanju osoba s povišenim rizikom za razvoj kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih i onkoloških bolesti, ranom otkrivanju bolesti te smanjenju broja prijevremenih smrti i onesposobljenosti.

Za nositelje Programa zadužuju se Ministarstvo hrvatskih branitelja i Ministarstvo zdravstva, a za sudionike u provedbi opće i županijske bolnice, kliničke bolnice, klinički bolnički centri i domovi zdravlja Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije.

Sudionik u provedbi Programa je i Hrvatski zavod za javno zdravstvo sa zadaćom stvaranja baze podataka o zdravstvenom stanju osoba koje su pristupile preventivnom sistematskom pregledu i obrade dobivenih podataka.

CILJ: Cilj Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja za 2021. godinu je što ranije otkrivanje kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih i onkoloških bolesti u populaciji hrvatskih branitelja. Tijekom 2021. godine osigurati će se provedba

pregleda za hrvatske branitelje koji su u borbenom sektoru u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali više od 100 dana, dragovoljce Domovinskog rata te hrvatske branitelje u teškoj socioekonomskoj i zdravstvenoj situaciji, ako navedeno pravo ne ostvaruju po drugoj osnovi.

PROVEDBA: Ministarstvo hrvatskih branitelja i Ministarstvo zdravstva zadužuju se za izradu i sklapanje sporazuma o suradnji u provedbi Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2021. godinu s općim i županijskim bolnicama, kliničkim bolnicama, kliničkim bolničkim centrima, domovima zdravlja i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo. Program preventivnih sistematskih pregleda za 2021. godinu, s ciljem osiguranja jednake dostupnosti preventivnih sistematskih pregleda, na području Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije predviđa osiguravanje dodatne provedbe sistematskih pregleda u izvanbolničkim ustanovama, odnosno domovima zdravlja. U narednom razdoblju, u skladu s potrebama, razmotrit će se uključivanje u provedbu Programa i domova zdravlja drugih županija, koji su u mogućnosti osigurati isti opseg zdravstvenih pregleda propisanih Programom te u kojima postoje kapaciteti, a sukladno broju hrvatskih branitelja na području određene županije te potrebama za osiguravanjem dodatnih termina za pregled.

Sporazumima o suradnji sve se zdravstvene ustanove obvezuju osigurati obavljanje preventivnih sistematskih pregleda za određeni broj pripadnika ciljane skupine hrvatskih branitelja s područja svoje županije, dinamikom koju će odrediti svaka zdravstvena ustanova sukladno svojim mogućnostima. Opće i županijske bolnice, kliničke bolnice, klinički bolnički centri te predviđeni domovi zdravlja zadužuju se za osiguravanje termina obavljanja preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema popisima prijavljenih hrvatskih branitelja, dostavljenima od strane određenih ustrojstvenih jedinica Ministarstva hrvatskih branitelja, a u razdoblju od siječnja do prosinca 2021. godine.

Sukladno rezultatima i preporukama, preventivni sistematski pregledi u 2021. godini obuhvaćat će sljedeće preglede: laboratorijske pretrage (kreatinin, urea, glukoza, ALT, AST, HDL kolesterol, LDL kolesterol, trigliceridi, PSA, tireotropin) te EKG srca, RTG pluća u oba smjera, ultrazvuk abdomena, ultrazvuk prostate za muškarce, ultrazvuk dojke/mamografiju, ginekološki pregled za žene, transvaginalnu sonografiju (TVS), specijalistički pregled interniste, mjerenje tlaka, pulsa, tjelesne težine i visine te psihološko testiranje i psihijatrijsku obradu (prvi pregled) prema indikacijama.

Ministarstvo hrvatskih branitelja će, prema utvrđenoj dinamici pregleda u pojedinim županijama, a sukladno službenim evidencijama, upućivati pisane pozive na pregled hrvatskim braniteljima koji su u 2021. godini određeni kao ciljna skupina. Ujedno će putem

određenih ustrojstvenih jedinica informirati zainteresirane osobe o provedbi Programa te u suradnji s koordinatorima za hrvatske branitelje u svakoj pojedinoj zdravstvenoj ustanovi definirati i koordinirati termine pregleda.

Procjenjuje se da će od siječnja do prosinca 2021. godine opće i županijske bolnice, kliničke bolnice, klinički bolnički centri te domovi zdravlja osigurati termine preventivnih sistematskih pregleda za ukupno 13.000 hrvatskih branitelja.

ROK PROVEDBE: Od siječnja do prosinca 2021. godine.

PREDVIĐENA SREDSTVA: Financijska sredstva su osigurana u Financijskom planu Ministarstva hrvatskih branitelja za 2021. razdjel 041 Ministarstvo hrvatskih branitelja, na aktivnosti A 754011 „Poboljšanje kvalitete življenja za obitelji HB i HRVI“, na računu 3721 „Naknade građanima i kućanstvima u novcu“ u iznosu od 10.000.000,00 kn.

7. ANALIZA DOBIVENIH REZULTATA, SURADNJA MINISTARSTVA HRVATSKIH BRANITELJA, MINISTARSTVA ZDRAVSTVA I HRVATSKOG ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO

CILJ: Temeljem dobivenih informacija o zdravstvenom stanju hrvatskih branitelja koji su pristupili preventivnom sistematskom pregledu te pokazatelja zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo kreiran je panel usluga koje će obuhvaćati preventivni sistematski pregledi hrvatskih branitelja u 2021. godini.

Organizacija preventivnih sistematskih pregleda za populaciju hrvatskih branitelja omogućava definiranje faktora rizika i rizičnog ponašanja u navedenoj populaciji, a otkrivanjem bolesti u što ranijoj fazi pospješuje se mogućnost izlječenja.

Jedan od ciljeva provedbe Programa je i motiviranje hrvatskih branitelja na aktivno sudjelovanje u očuvanju, unaprjeđenju i kontroli vlastita zdravlja. Za postizanje značajnijih rezultata u smanjenju stope pobola i smrtnosti potrebno je, uz kontinuitet u provedbi mjera, osigurati uključivanje i koordiniranost svih važnih društvenih sektora. U aktivnosti usmjerene promicanju zdravlja braniteljske populacije, uz nadležne ustanove i stručnjake iz područja zdravstva, uključit će se i predstavnici udruga iz Domovinskog rata, radi upoznavanja i motiviranja što većeg broja hrvatskih branitelja o važnosti kontrole nad čimbenicima koji uvjetuju zdravlje te aktivnog sudjelovanja u unaprjeđenju svog zdravlja.

PROVEDBA: Zdravstvene ustanove će prilikom provedbe preventivnih sistematskih pregleda od svakog hrvatskog branitelja zatražiti pisanu privolu kojom izražavaju suglasnost da se medicinski nalazi i potrebni podaci, a sukladno propisima iz područja zaštite osobnih podataka, dostave na obradu Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Hrvatski zavod za javno zdravstvo će temeljem medicinske dokumentacije prikupljene preventivnim sistematskim pregledima izvršiti statističku obradu i analizu podataka, osigurati stvaranje jedinstvene baze podataka o zdravstvenom stanju hrvatskih branitelja, a Ministarstvu hrvatskih branitelja i Ministarstvu zdravstva dostaviti posebno Izvješće o dobivenim rezultatima koje će, između ostalog, sadržavati i razdvojene podatke o morbiditetu hrvatskih branitelja prije dolaska na preventivni sistematski pregled i podatke o bolestima i stanjima utvrđenima tijekom samog pregleda. Hrvatski zavod za javno zdravstvo zadužuje se za objavu izvješća o rezultatima provedenih pregleda u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu.

Nakon provedene obrade dobivenih rezultata, Hrvatski zavod za javno zdravstvo u izvješću će navesti i preporuke temeljem kojih će se, u suradnji sa zdravstvenim stručnjacima različitih grana medicine, predlagati daljnje razvijanje programa poboljšanja kvalitete življenja hrvatskih branitelja.

Sporazumima o suradnji na provedbi Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2021. godinu te Naputkom o postupanju prilikom dostave nalaza Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo regulirat će se obveze zdravstvenih ustanova vezane uz strukturiranje i dostavu podataka Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo te obveze Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koje se odnose na vođenje evidencija zdravstvenih ustanova, način strukturiranja podataka te rokove dostave izvješća Ministarstvu hrvatskih branitelja i Ministarstvu zdravstva.

PREDVIĐENA SREDSTVA: Za kreiranje baze podataka o zdravstvenom stanju hrvatskih branitelja koji su pristupili preventivnom sistematskom pregledu, izradu Izvješća o rezultatima provedenih pregleda te preporuka osigurana su sredstva u Financijskom planu Ministarstva hrvatskih branitelja za 2021. godinu, razdjel 041 Ministarstvo hrvatskih branitelja A754011 „Poboljšanje kvalitete življenja za obitelji HB i HRVI“, račun 3237, u iznosu od 200.000,00 kuna.

8. ZAKLJUČAK

Programom preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za 2021. godinu populaciji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata omogućit će se pregledi usmjereni prevenciji kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih i onkoloških bolesti, čime će se izravno utjecati na smanjenje stope pobola i smrtnosti te poboljšanje ukupne kvalitete življenja populacije hrvatskih branitelja.